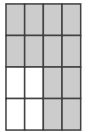

Srbi nepoverljivi prema dodatnoj štednji za starost

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 04/04/2011
Površina članka: 1915cm2
Strana: IV

Zemlja: Srbija
Autor: Aleksandar Milošević
Deo: 1/2

Šta koči razvoj privatnih penzijskih fo

Srbi nepoverljivi prema do

Aleksandar Milošević

Skupština Srbije započela je raspravu o izmenama Zakona o penzijskim fondovima, koje bi trebalo da dovedu do strože kontrole rada ovih institucija, ali i da olakšaju njihov položaj i smanje troškova poslovanja. S obzirom na preopterećenost državnog Fonda za penzijsko-invalidsko osiguranje, razvoj privatnih penzijskih fondova i sektora životnog osiguranja, koje pruža komparativnu uslugu štednje za starost, veoma su bitni elementi reforme celokupnog penzijskog sistema. Kako su istakli učesnici panel diskusije o sektoru osiguranja i održivom razvoju Srbije, koju je prošle nedelje organizovao Danas konferens centar, u Srbiji u kojoj na 1,8 miliona radnika dolazi čak 1,6 miliona penzionera, samo 2,3 odsto stanovnika ima račune u penzijskim fondovima, a jednako poražavajući su i rezultati koji se odnose na životno osiguranje. Srbija ne samo da zaostaje za Evropskom unijom po visini izdvajanja za penzijsko osiguranje, već i za čitavim regionom, što najbolje ilustruje podatak da se u Hrvatskoj, za ove namene, izdvaja čak četiri puta više nego kod nas.

Kako je istakla Sanja Sarić, rukovo-

dilac Grupe za hartije od vrednosti i tržište kapitala u Ministarstvu finansija, izmene Zakona o dobrovoljnim penzijskim fondovima trebalo bi da budu usvojene za oko nedelju dana. Kao osnovne razloge za usvajanje ovog akta, ona je navela širenje mogućnosti fondova za ulaganje, pošto srpsko tržište hartija nije dovoljno likvidno, zatim veći stepen zaštite imovine korisnika i proširenje nadzornih nadležnosti Narodne banke Srbije. Sarićeva je upozorila da je u Srbiji, osim veoma lošeg odnosa broja radnika i broja penzionera,

zato što se u poslovanju ponašaju konzervativno - naglasila je Sarićeva, dodajući da od 1,6 miliona penzionera, 1,3 miliona čine bivši zaposleni, 224.000 su poljoprivredni penzioneri, a 57.000 dolaze iz samostalnih delatnosti.

Nova pravila igre

Prema njenim rečima, najveće izmene zakona o penzijskim fondovima odnose se na pravila o tome ko može i u kom obimu da bude njihov vlasnik, pa je tako utvrđeno da građani mogu da

U Srbiji u kojoj na 1,8 miliona radnika dolazi čak 1,6 miliona penzionera, samo 2,3 odsto stanovnika ima račune u penzionim fondovima, a jednako poražavajući su i rezultati koji se odnose na životno osiguranje

veoma izražen rizik od neplaćanja doprinosa i rasta nezaposlenosti.

- Sa oko 10 evra godišnje, prosečan Srbin na penzijsko osiguranje troši četiri puta manje od prosečnog Hrvata. Ukupna imovina penzijskih fondova u Srbiji iznosi 9,2 milijarde dinara i oni broje 168.000 korisnika. U Srbiji radi šest društava za upravljanje fondovima i osam penzionih fondova i, kako se pokazalo, globalna kriza je na njih uticala manje nego na druge sektore, pre svega

poseduju samo nekvalifikovano učešće, odnosno mogu da imaju samo do 10 odsto vlasništva, dok većinski udeo pripada isključivo pravnim licima iz finansijske industrije (banke, osiguravajuće kuće i penzioni fondovi). Uz to, za sticanje vlasništva iznad 20, 33 ili 50 odsto, potrebna je saglasnost Narodne banke Srbije, čime se domaća regulativa usklađuje sa evropskom.

- Naknada za upravljanje fondom iznosiće maksimalno dva odsto godišnje

u odnosu na vrednost imovine fonda, ali kada imovina svih fondova u Srbiji zajedno dostigne 0,75 odsto vrednosti bruto domaćeg proizvoda zemlje, ta naknada će biti ograničena na maksimalno 1,25 odsto. S druge strane, naknada koja se plaća prilikom uplate doprinosa, do sada je bila limitirana na tri odsto, a u narednom periodu biće slobodno formirana - istakla je Sarićeva.

Još jedna od novina odnosi se na mogućnost građana da koriste imovinu u fondu kao garanciju za stambeni kredit. Sarićeva je dodala da će od sada članovi moći da ulože prigovor na rad fonda, najpre društvu za upravljanje, a zatim i NBS-u. Starosna granica za povlačenje novca iz fonda podiže se sa 53 na 58 godina (osim u slučaju nastanka trajne nesposobnosti za rad člana fonda) i iznos jednokratne isplate utvrđuje na maksimalno 30 odsto vrednosti investicionih jedinica člana. Time se, ocenjuje Sanja Sarić, građani destimulisu da brzo povlače sredstva, pošto je bilo primera da su pojedinci svake godine uzimali akumulirana sredstva kako bi odlazili na godišnje odmote. Pojačane su i odredbe koje se odnose na upravljanje rizicima, tako da će Narodna banka Srbije precizno definisati sve procedure i parametre koje će penzioni fondovi morati da primenjuju u svojim mehanizmima unutrašnje kontrole koje će morati da uspostave. Nove zakonske odredbe donose i novinu koju će penzioni fondovi pozdraviti, s obzirom na to da se dosadašnja obaveza svakodnevnog obavestavanja javnosti o vrednosti investicione jedinice u dnevnim novinama sa visokim tiražom, menja u obavezno obavestavanje jednom nedeljno, pri čemu će fondovi svakog dana morati da objavljuju podatke samo na svojim korporativnim internet sajtovima. Iako će zakon stupiti na snagu osam dana po objavljivanju u Službenom glasniku, Sarićeva je napomenula da će Ministarstvu za rad i socijalna pitanja biti dat rok od 30 dana za usklađivanje podzakonskih akata sa novom regulativom, dok će NBS imati čak 90 dana za taj posao, jer centralna banka ima više propisa koje mora da uskladi.

Spas u dugoročnim harijama

Branko Krstonošić, predsednik Upravnog odbora Viner štediške osiguranja kaže da se u srpskoj praksi pokazalo da je najkraći rok na koji se zaključuju ugovori o životnom osiguranju bar deset godina, zbog čega je osiguravajućim kućama u izuzetnom interesu da plasiraju na ovom tržištu. Prema njegovim rečima, problem je u tome što u Srbiji postoji samo jedna mogućnost za investiranje novca osiguravajućih kuća, a to su obveznice stare devizne štednje, što je kanal „koji nestaje“.

- Taj problem moguće je rešiti, i to se već čini, tako što će se na tržištu pojaviti dužničke hartije od vrednosti, čija je ročnost sinhronizovana sa dužinom trajanja ugovora o životnom osiguranju. Kao najbolje rešenje, pokazale su se državne ili opštinske obveznice, koje bi osiguravajuće kuće mogle da kupuju. U pregovorima sa Ministarstvom finansija već je napravljen znača-

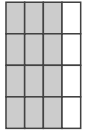

jan korak u tom pravcu - emitovane su dugoročne, 15-godišnje državne evroobveznice, koje u potpunosti odgovaraju potrebama osiguravajućih društava - konstatuje Krstonošić.

Pre oko mesec dana, država je, dodaje prvi čovek Viner štediške osiguranja, emitovala dugoročne hartije u ukupnoj vrednosti od 200 miliona evra, kada su učesnici iz sektora osiguranja kupili čak polovinu čitave emisije, odnosno 100 miliona evra.

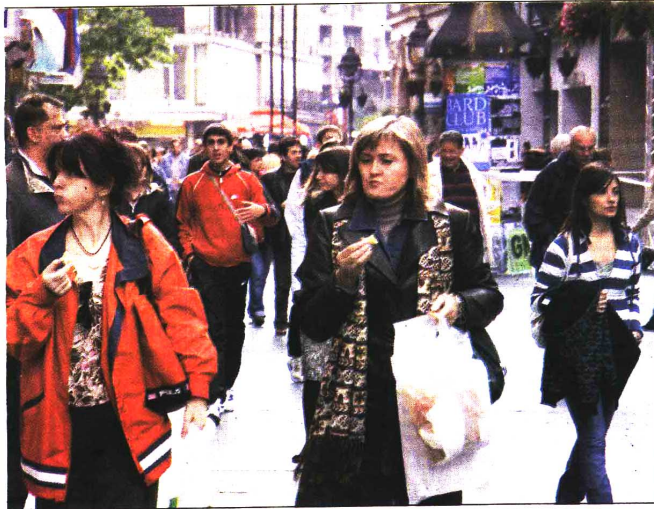
- Država na ovaj način dobija kvalitetna sredstva, koja ne bi trebalo da budu upotrebljena ni na jedan drugi način osim za ulaganje u infrastrukturne razvojne projekte. Inače, sektor životnog osiguranja u Srbiji nerazvijen je zato što su svi elementi koji utiču na njegov napredak na niskom nivou razvoja, a naročito tržište hartija od vrednosti, zbog čega „osiguranja pale“ - upozorava Krstonošić.

Upravo zbog toga, on smatra da je uvođenje dugoročnih hartija bio „prvi, i to ne beznačajan korak“, te da prikupljanjem novca od osiguravajućih kuća, država na ovaj način može da realizuje velike investicije, što će dalje rezultirati povećanjem broja zaposlenih, redovnim platama i ekonomskim napretkom. Međutim, kako je podvukao Krstonošić, to nije dovoljno, jer „ako se želi stalna priliv hartija od vrednosti“ potreban je i rast broja osiguranika, za šta su opet potrebni poreski podsticaji, a ne samo mogućnost kupovine dugoročnih obveznica. Poreske olakšice su, prema Krstonošićevim rečima, provereni stimulus za razvoj životnog osiguranja, čak i u vremenu krize, zbog čega bi, kako smatra, država trebalo da usvoji čitav paket mera, koji je industrija osiguranja predložila Vladi i Ministarstvu finansija. Ako bi kompletan predloženi model bio sproveden, osiguravajuće kuće bi za pet godina mogle da prikupile milijardu evra novca koji bi mogle da

ndova i sektora životnog osiguranja

odatnoj štednji za starost

ulože u državne obveznice, a to je novac „sa kojim mnogo toga može da se reši“.

Milan Kovač, direktor Dunav društva za upravljanje penzijskim fondovima, naglasio je da samo 2,3 odsto stanovnika, odnosno oko devet odsto zaposlenih ulaže u penzijske fondove i da je ukupna imovina fondova oko 100 miliona evra, „što nije zanemarljivo posle samo 4,5 godina rada na ovom tržištu“.

Godišnji rast penzijskih fondova iznosi 36 odsto, odnosno 2,6 milijardi dinara. Međutim fondovi opstaju na starijim uplatama, pošto uprkos nekim indicijama, novi ciklus uplata još nije počeo. Tržište penzijskih fondova je dosta koncentrisano sa Dunavom, Delta deneralijem, DDOR-om i Rafajzenom kao najvećim igračima, pa će ograničavanje naknada koje će biti uvedeno izmenama Zakona doprineti sprečavanju monopolizacije. Impuls za razvoj ovog sektora došao je od poslodavaca od kojih dolazi 81 odsto uplata, dok 19 odsto čine uplate građana - istakao je Kovač, dodajući da je srpsko tržište penzijskih fondova jedno od najnerazvijenijih u regionu.

Ekonomista Dragovan Milićević, iz Asocijacije malih i srednjih preduzeća, napomenuo je da je u Srbiji zaposleno 1.792.000 radnika koji treba da obezbede novac za sve penzionere. Zbog toga je država primorana da iz budžeta podmiruje gotovo trećinu sredstava PIO fonda. On je naglasio da sektor privrede u kojem je zaposleno 974.000 radnika izdvaja oko 150 milijardi za PIO fond, dok neprivreda izdvaja nešto manje od toga, a sve ostalo mora da se naloknadi iz budžeta. „U privredi je 2009. godine bilo čak 120.000 zaposlenih manje nego 2008. a najveći ceo krize plati su najmanja preduzeća. U malim i srednjim preduzećima koja čine 99 odsto svih preduzeća u Srbiji, čija plata je ostalo čak 80.000 radnika“, podsetio je Milićević.

DISKUSIJA

Država i fondovi na zajedničkom zadatku

U diskusiji koja je usledila posle prezentacija panelista, Sanja Sarić, rukovodilac Grupe za hartije od vrednosti i tržište kapitala u Ministarstvu finansija, naglasila je da se država trudi da zakonima ne guši industriju osiguranja, ali da čak ni dobra regulativa ne znači da će osiguravajuće kuće i fondovi imati više korisnika, niti da će se ulagati u dugoročne hartije od vrednosti. Ona je ocenila da je bitnije da se počne sa implementacijom važećih propisa. „Promenu zakona o penzijskim fondovima podržava i Svetska banka, tako da ćemo u saradnji s predstavnicima te institucije sprovesti edukativnu kampanju, jer je ulaganje u penzijske fondove siguran način investiranja i znatno bolji od toga da novac ostavite, recimo na sajmu automobila“, dodala je Sarićeva, podsjetivši na to da je potrošnja u Srbiji i dalje velika.

Milan Kovač, direktor Dunav društva za upravljanje penzijskim fondovima, složio se s njenim mišljenjem da je regulativa važna, ali da nije presudna, već da je bitnije od toga koliko je efikasna njena primena. U tom kontekstu, on je podsetio da su osiguravajuće kuće dugo čekale na to da država počne da izdaje dugoročne obveznice, o čemu se pričalo godinama. „Edukativna kampanja bi nam veoma pomogla. Važno je i to što od države čujemo da su penzijski fondovi deo reforme penzijskog sistema i da je ulaganje u

njih siguran i konzervativan način plasiranja novca. U Srbiji je poverenje veoma važno, kao i to da se razvija navika štednje“, tvrdi Kovač, dodajući da svi koraci u ovom smeru daju rezultate tek za nekoliko godina, odnosno da efekti ne mogu da se vide u jednom izbornom ciklusu.

Odgovarajući na pitanje: zašto država još nije uvela poreske olakšice za ulaganje u životno osiguranje, kakve postoje kada je reč o penzijskim fondovima i koje se primenjuju u većini evropskih zemalja, Branko Krstonošić, predsednik Upravnog odbora Viner štedište osiguranja, ocenio da je država verovatno iz opravdanih razloga preokupirana bitnijim problemima pa joj to do sada nije bio prioritet. „Poreske olakšice znače umanjevanje budžetskih prihoda, pa iako smo mi pokazali da u petogodišnjem periodu ne bi bilo gubitaka, država verovatno ima bitnijih poslova. Proći će još vremena dok se to ne realizuje“, dodao je Krstonošić, napominjući da u Srbiji, kad se propusti januar kao rok za usvajanje nekih zakonskih izmena, onda uglavnom mora da se čeka godinu dana do nove šanse. On je, međutim, napomenuo da je milijardu evra, koliko osiguravajuće kuće mogu da prikupe za pet godina od svojih korisnika i da zatim taj novac plasiraju u državne obveznice, moguće ostvariti samo ako se uvedu poreske olakšice i ako se broj korisnika životnog osiguranja zatim znatno poveća.

Sanja Sarić, rukovodilac Grupe za hartije od vrednosti i tržište kapitala u Ministarstvu finansija

- Sa oko 10 evra godišnje, prosečan Srbin na penzijsko osiguranje troši četiri puta manje od prosečnog Hrvata. Ukupna imovina penzionih fondova u Srbiji iznosi 9,2 milijarde dinara i oni broje 168.000 korisnika. U Srbiji radi šest društava za upravljanje fondovima i osam penzionih fondova. Kako se pokazalo, globalna kriza je na njih uticala manje nego na druge sektore, zato što se oni u svom radu ponašaju konzervativno.

Branko Krstonošić, predsednik Upravnog odbora Viner štedište osiguranja

- Poreske olakšice su provereni stimulus za razvoj životnog osiguranja, čak i u vremenu krize, zbog čega bi država trebalo da usvoji čitav paket mera, koji je industrija osiguranja predložila Vladi i Ministarstvu finansija. Ako bi predloženi model bio sproveden, osiguravajuće kuće bi za pet godina mogle da prikupe milijardu evra kapitala koji bi mogle da uložite u državne obveznice, a to je novac sa kojim mnogo toga može da se reši.

Milan Kovač, direktor Dunav društva za upravljanje penzijskim fondovima

- Samo 2,3 odsto stanovnika Srbije, odnosno oko devet odsto zaposlenih, ulaže u penzijske fondove. Ukupna imovina fondova iznosi oko 100 miliona evra, što nije zanemarljivo imajući u vidu samo 4,5 godina rada na ovom tržištu. Godišnji rast penzijskih fondova iznosi 36 odsto, odnosno 2,6 milijardi dinara, ali fondovi opstaju na starijim uplatama, pošto uprkos nekim indicijama, novi ciklus još nije počeo.

Dragovan Milićević, Asocijacija malih i srednjih preduzeća

- U Srbiji je zaposleno 1.792.000 radnika koji treba da obezbede novac za sve penzionere. Zbog toga je država primorana da iz budžeta podmiruje gotovo trećinu sredstava PIO fonda. Sektor privrede u kojem je zaposleno 974.000 radnika izdvaja oko 150 milijardi za PIO fond, dok neprivreda izdvaja nešto manje od toga. Ostatok sredstava mora da se nadoknadi iz budžeta.